

Kliimaministeeriumi (KliM) siseauditi üksuse 2023. aasta tegevusaruanne

1. Siseauditi juhi kinnitused tunnusstandardite täitmise kohta

Siseauditi juhina kinnitan, et:

- a) siseauditi üksus on siseauditeerimises organisatsiooniliselt sõltumatu;
- b) siseauditi üksusel on tööplaani täitmiseks ligipääs ülesannete täitmise seisukohalt olulistele andmetele, isikutele ja varadele;
- c) siseauditi üksuse tööplaani täitmisega seotud siseaudiitorid tegid oma tööd objektiivselt;
- d) siseauditi üksuse tööplaani täitmisel ei tulnud ette olukordi, kus töö tegija vajalike teadmiste, oskuste ja muu kompetentsuse mittevastavus mõjutas konkreetset tööd;
- e) siseauditi üksuse töötajad juhendasid tööde teostamisel kutsetegevuse raampõhimõtetest ja siseauditeerimise standarditest, kuid väline kvaliteedihindamine on läbi viimata ja siseauditi üksus ei tohi kasutada väljendit „vastavuses siseauditeerimise standarditega“.

KeM siseauditi üksus viis IV kvartal 2018 - aprill 2019 a läbi kvaliteedi enesehindamise. Kvaliteedi enesehindamise 11.04.2019. a lõpparuande hinnangu kohaselt on KeMi siseauditi üksuse tegevus ja juhtimine **osalises vastavuses kutsetegevuse standarditega**. KliM siseauditi üksus ei kasuta seeläbi väljendit „vastavuses siseauditeerimise standarditega“.

Kliimaminister (varasemalt keskkonnaminister) on KliM-i valitsemisalas moodustanud ühe organisatsiooni siseauditeerimise eesmärkide ja ülesannete täitmiseks ning siseauditi tööplaani kinnitab minister.

Siseauditeerimise korraldamiseks on KliM-is moodustatud siseauditi osakond (SAO), mis täitis 2023. aastal siseaudiitori kutsetegevuse ülesandeid ministeeriumis, Keskkonnaametis, Maa-ametis (kuni 30.06.2023), Keskkonnaagentuuris, Keskkonnaministeeriumi Infotehnoloogiakeskuses, Eesti Loodusmuuseumis, Transpordiametis (alates 01.07.2023), Eesti Geoloogiateenistuses (alates 01.07.2023) ja Riigilaevastikus (alates 01.07.2023). Siseauditi funktsioon tsentraliseeriti keskkonnaministri käskkirjaga 16.03.2020 nr 1-2/20/120, ministeeriumide struktuuride järgsed muudatused on kinnitatud kliimaministri käskkirjaga 05.02.2024 nr 1-2/24/47.

KliM SAO koosseisu kuulusid 2023. aastal osakonnajuhataja, siseauditi nõunik ja 4 siseaudiitorit. Isikkoosseisu muudatusi 2023. aastal ei toimunud.

Aruandlusperioodil oli KliM SAO-s siseaudiitori kutsekvalifikatsioon audiitortegevuse seaduse mõistes (avaliku sektori üksuse siseaudiitori kutsetase) SAO juhatajal ja kahel siseaudiitoril.

KliM SAO töötajad osalesid aruandeaastal täiendõppes keskmiselt 79,33 akadeemilist tundi ühe töötaja kohta.

2. Kvaliteediprogrammi rakendamise tulemused

2.1. Siseauditi üksuse perioodilise sisemise hindamise tulemused

KeM-i siseauditi üksuse kvaliteedi enesehindamine viidi läbi ja enesehindamise lõpparuande hinnangu (11.04.2019) kohaselt oli KeM siseauditi üksus osalises vastavuses siseauditeerimise standarditega. Mõningased puudused olid standardite gruppis 1300, 2200, 2300, 2400 ja 2500.

Kuna 2020. aastal toimus valitsemisala siseauditi funktsiooni reorganiseerimine ja SAO-s toimusid olulised muudatused nii personalis (sh asjakohaste regulatsioonide muutmine jms) kui ka tööde teostamisega seonduvate protseduuride uuendamisel ning 2023. aastal toimus ministeeriumide reorganiseerimine, kus valitsemisalasse lisandusid uued valitsus- ja hallatavad asutused, siis kaalub KliM SAO perioodilise sisemise hindamise läbiviimist 2025. aasta tegevuste planeerimisel, misjärel otsustatakse välishindamine (2025. hakkavad kehtima uuendatud siseauditeerimise rahvusvahelised standardid (IIA standardid), mistõttu hindamist on mõistlik läbi viia uute standardite alusel).

2.2. Siseauditi üksuse välishindamise tulemused

KliM siseauditi üksuse välishindamist ei ole seisuga 31.12.2023. a teostatud. Siseauditi üksus kaalub välishindamise läbiviimist 2025. aasta tegevuste planeerimisel.

3. Siseauditi üksuse tööplaani täitmine

KliMi valitsemisala siseauditi üksuse konsolideeritud 2023.a tööplaani¹ kohaselt oli aruandeaastal ülesandeks läbi viia kokku 9 siseauditit, kokkuleppelist kontrollitoimingut ja nõuandvat tööd, sh oli planeeritud ressursse vajaduspõhiselt erakorraliste tööde teostamiseks. Samuti olid tööplaanis toodud järjepidevad nõuandvad ja muud tegevused ning kvaliteediprogrammi planeeritud tegevused.

Seoses 2023. a KliMi loomisega seotud muudatustega, ei teostatud 2023. a kõiki tööplaanis kokkulepituid töid (1 töö katkestati seotult struktuurimuudatustega, 2 tööd ei alustatud), samas teostati täiendavaid aktuaalseid töid vastavalt KliM-i (varasemalt KeMi) või valitsemisala asutuste juhtkonnaga kokkulepitule (4 tööd).

KliM valitsemisalas viidi 2023. aasta tööplaani alusel läbi ja allkirjastati aruandeaasta lõpu seisuga 6 kindlustandva töö aruannet (audit või kontrollitoiming, mis sisaldas kindlustandvat hinnangut), 2 tööd allkirjastati vastavalt 01.02.2024 ja 08.02.2024, lisaks lõpetati ja allkirjastati kolm tööd 2022. aasta tööplaanist. Osaliselt on 2023. tööplaani tööd pooleli (2 kindlustandvat tööd) ning need valmivad 2024. aastal. Täiendavalt viidi aruandeaastal läbi kokku 6 suuremamahulist nõuandvat tööd, mis olid seotud selgitustaotlustes tõstatatud teemades probleemide asjaolude väljaselgitamisega ja hindamisega ning erinevaid väiksemamahulisi nõustamisi ja muid toiminguid (nt KliM lobikohtumiste kvartaalsete ülevaadete koondamine, auditi kontaktisikuks olemine vm).

KliM SAO aruandeaasta tegevuskulude summa oli 276 055,33 eurot, sisseostetavad tööd puudusid.

Oleme kindlustandvate tööde tulemused esitanud juhtkonnale teemade põhiselt: väliste osapoolte tööde tulemused koondandmeid sisaldava matrikstabeli vormis, siseauditi tööde tulemused ja nende seire info sisestatakse alates 2021.a PlanPro süsteemi. Tippjuhtkond on asunud auditite ja kokkuleppeliste kontrollitoimingute soovitusi jooksvalt rakendama. Mitmetel juhtudel on tegemist pikaajaliste tegevustega või tegevustega, mille rakendamistähtajad saabuvad 2024. aastal või hiljem.

Järeltoimingute tulemusena leidis kinnitust, et:

a) SAO kindlustandvate tööde tulemuste kohaselt kuulus aruandeaastal rakendamisele 78 soovitus², millest rakendati 74, 4 soovitusse seiramine lõpetati³ ja jätkuvalt on töös 73 soovitusse rakendamine⁴.

b) olukorda, kus tippjuhtkond oleks võtnud aruandeaastal vastu otsuse SAO kindlustandva töö aruandes toodud soovitusi mitte rakendada ja sellega seotud maandamata riski aktsepteerida, ei esinenud.

c) siseauditi juht ei ole aruandeaastal pidanud kõrgemat juhtorganit teavitama vastuvõetamatu jääkriski taseme võimalikust mõjust organisatsiooni eesmärkide saavutamisele.

Siseauditi üksuse tööplaani (sh lisandunud tööd) kohaselt auditeeriti: keskkonnajärelevalve korraldamise mõjusust ja menetluste kvaliteeti, avaliku teabe seaduse nõuete ühetaolist ja seadusega koosõlas rakendamist, trahvide, keskkonnakahjude ja sunniraha üle arvestuse pidamist ja sissenõudmise korraldust, valitsemisala teenistujate poolt kõrvaltegevuste teatiste esitamise protsessi ja toimingupiirangu järgimist, koostati ülevaade Maa-ameti geoinformaatika osakonna tegevustest geoinfosüsteemide haldamisel ja arendamisel ja olukorrast teenustaseme lepingute sõlmimisel, analüüsiti KeA poolset rikkumise menetlust, ministri nõunike taustainfot ja KliM

¹ Keskkonnaministri käskkiri 16.02.2023 nr 1-2/23/77

² Juhul kui asutuse juhtkond on kinnitanud tegevuse muudatuse või pikendanud tähtaega, lähtub SAO arvestuses muudatuse sisust või muudetud tähtajast.

³ 2 soovitusse parendustegevused loeti SAO poolt lõpetatuks, sest küsimus lahendatakse seoses KliM loomisega auditi ettepanekust erineva lahendusega, teise protsessi käigus; 2 soovitusse parendustegevused suleti 2021. aasta audititöös seotult valdkonnas uute soovitusete tegemisega, mis sisaldas sarnaseid parendustegevusi ja seiramine jätkub nende osas.

⁴ Siseauditi osakond seirab soovitusete rakendamist KliM valitsemisalas tavapäraselt 2 korda aastas, seire tulemuste koondinfo esitatakse juhtorganile, vajadusel juhtorgani otsustuste alusel pikendatakse tegevuste teostamise tähtaegu, otsustatakse täiendavaid tegevusi või võetakse vastu põhjendatud otsused tegevustest loobumiseks.

valitsemisala hallatavate asutuste juhtide huvide deklaratsioonide ning loodava ministeeriumi vastusvaldkonda kuuluvate teemadega seotud riskide maandamiseks koondati infot KeMiga liituvate asutuste ja juhtimis- ja kontrollorganite liikmete seostest.

Koostamisel on Eesti Looduse Infosüsteemi (EELIS) projektijuhtimise toimivuse analüüsimisega seotud auditi aruanne ning ürituste korraldamisega seotud kulude ja asutuste varade kasutamise sihipärasuse kontrollitoimingu kokkuvõte.

Selgitustaotlustes tõstatatud teemades asjaolude väljaselgitamisel ja hindamisel seondusid tegevused mh metsateatiste menetlemisega, jahipiirkonna kasutusõiguse lubade väljastamisega, hangete õiguspärasusega ja valitsemisala töötajate kõrvaltegevustega.

Kliimaministeeriumi loomise tulemusel liikusid lisaks keskkonnale mitmed elutähtsad teenused nagu energeetika ja transport ühe ministeeriumi alla, mis võimaldab paremini seatud eesmärkide täitmisel arvestada nii looduskaitse ja majanduse aspekte. Ministeeriumi esimene suur eesmärk on luua kliimaseadus st anda raam kestliku majandusmudeli kujunemisele. Eesti majandusele tugevama konkurentsieelise kasvataks selge ja usaldusväärne õiguskeskkond ja seatud keskkonnavalused eesmärgid. Endiselt on eesmärk saavutada EL-is süsinikuneutraalsus aastaks 2050, millesse ka Eestil tuleb oma panus anda.

Lisaks kliimaseaduse väljatöötamisele on ministeeriumil seatud hulk eesmärke, millega paralleelselt tegeletakse: taastuvenergeetika arendamine, vähem bürokraatiat keskkonnalubade taotlemisel, olulisel kohal on avaliku sektori investeeringud – Rail Balticu trassi ehituse käima lükkamine, kortermajade renoveerimise energiatõhusamaks muutmise toetamine, ühistranspordi kergliikluse temaatika, maavarade tark kasutus ning läbipaistev ja täpne metsade majandamine. Samuti on KliM ise eeskujuks ja suunab ka teisi keskkonnahoidlike hangete suunas, mis samuti on konkurentsieeliseks. Jätkuvalt on vaja pöörata tähelepanu korruptsiooniennetusele ja jäätmemajanduse edendamisele.

Kinnitan, et minu esitatud andmed on õiged ja täielikud.

16.02.2024

/allkirjastatud digitaalselt/

Maarja Kilter

Siseauditi juht